

– Er det ikkje det eine så er det det andre

ØYSTEIN FJØRSTAD

Religionstvesyn

INNBILLING

Er det ikkje det eine så er det det andre. Opp att og på att og til att. Ikkje før var det sett strek for tema som Elias Vågnes orienterende stod i bresjen for så dukka forsyne meg atter ho Marie Lovise Widnes (Ma-Lo-Wi) opp med den famøse religionsforståinga si «Tretten trangsyste» i Smp 12.04.-14. Ho slår om seg med heller vidtsvevande ord og uttrykksmåtar som det vanskeleg og helst ikkje finst dekning for korkje i Toraen, Bibelen eller Koranen. I tur og orden har desse stått fram i ein etter kvart klodeomspennande religionsfarang, og som har eit felles utspring i Moselova. I den same tur følgjer gudenemningane Jahve, Gud (trienig Fader, Son og Heilaganden) og Allah.

Stamfar. Desse tre konkurrerende religionane har alle Abraham som stamfar, og som etter seiande kom ifrå staden Ur ved elva Eufkrat i Mesopotamia; i nåverande Irak. Til tross for at desse arabisk oppstytte religionsgruppene har Moselova som fundament, og har arabaren Abraham som religiøs stamfar, så har grupperingane i all tid slest som hund og katt om arveretten etter Abraham. Dette med utanomekteskapeleg første-fødde Ismael og seinare ektefødde Isak er rota til

mangfald av vondskap og fiendskap, og såleis tvil-laust seigliva slag som også i framtida vil halde liv i spetakkel og kriging der dei såkalla vantru utifrå Islam (Muhammedanismen) ikkje er liv laga. Og elles så er overleving for alt levande som finst avhengig av at eit eller anna må bukke under.

Forbanningar. Hadde det vore til nokon hjelp så burde Ma-Lo-Wi og likesinna ta alvorleg føre seg å setje seg inn i nemnde gudsframstillingsbøker som einast byggjer på menneskeskapt openberande kynisme og herskesykje; flytande over av alskens bøvelskap. Elles har ein funne å spy på dei skriftrugne i ulike presteskap, og dei ulukkestal-nemnde 13 som ho hengde stygt ut i Smp den 12.04.-14, men desse har då ikkje gjort anna enn plikttru å følgje skrifta. Ho treng nå slutte å krenkje andre med sine fantasifoster; førestillingar som minner så om å kunne ha hatt eit slags openberringar. Uansett felt så eksisterer det utifrå vår tenkjeevne i prinsippet ingen kjære mor sidan eit utgangspunkt aldri kan ha vore ein god og kjærleg gud. Det burde det gå an å forstå og erkjenne. Hækne og religionspåfunn har ridd og rir kloden som evige forbanningar.

Von dess.

ØYSTEIN FJØRSTAD
Stranda

KORT SAGT

Ytringsfridom

SYKKYLVEN

Folk sin rett til å ytre seg, og særleg i politiske saker, er basisen og ein føresetnad for eit reelt folkestyre. Viss ein vil svekke demokratiet, skal du berre prøve å hindre folk i å bruke ytringsfridomen sin. I ganske sterke ordelag kritiserer Sigbjørn Lyngstad i eit innlegg Kristin Dyrkorn for at ho kritiserte kommunestyret i Sykkylven for måten dei behandla rådmannen på (lesarinnlegg i Smp 6/4). Som kommunetilsett bør ho ikkje «blande seg opp i» politiske vedtak eller politikarane sin handlemåte, skriv du i eit tilsvar (Smp 10/4). Ei stor gruppe av befolkninga skal altså ikkje ha rett til å seie si meining om vedtak som kommunestyret gjer, eller handlemåten deira. Tankane går til Russland der ytringsfridomen er blitt sterkt svekka under «tsar» Putin slik at han kan ture fram som han vil. Å ville hindre folk i å ytre seg er det låkaste du kan gjere mot demokratiet og fridomen i samfunnet. Og hugs, kritikk av sine egne er ofte den sannaste og beste kritikken. Kristin Dyrkorn sin klare tale i lesarinnlegget var heilt legitimt og direkte sunt for demokratiet i Sykkylven.

KNUT G. FLEM
Longva

Ålesunds stedsutvikling

SYNSPUNKT

ERLING OKKENHAUG
Leder av nettverk for
Humanøkonomi, Allgrønn.

ÅLESUND

Skal Ålesunds skjebne kunne bestemmes i en tilfeldig 4-årsperiode av et like tilfeldig flertall etter et kommunevalg? Egentlig ja. Det er derfor vi har politikere; for å fatte vedtak og realisere planer og prosjekter. Det avgjørende er om planverket evner å fange opp stedets kulturhistoriske verdier og hensyn til vern av natur og steds karakter – og i det større perspektiv; slik at nasjonal egenart og regionale særtrekk overlever inn i fremtiden.

Bebyggelse. De historiske kystbyene i Norge tilhører en spesiell epoke i landets utvikling, og er karakterisert ved at landskapet i vesentlig grad har vært bestemmende for bebyggelsens plassering og innbyrdes orden, og et dominerende trekk ved husene er at alle ligner hverandre, men ingen er helt like. Man har fått en sjarmerende blanding av orden og uforutsigbar variasjon. Den indre kjernen i Ålesund, overgangssonen med lavere utnyttelse og dernest de mindre og større arenaene av ubebygde landskap bør registreres i et planverk som kan fungere som et slags plantablå, en referanse for det nye som skal bygges. Det bør danne kjernen i vår miljø-, kultur- og planleggingspolitikk og verne om stedenes regionale karakter, men også deres variasjon og ulikhet. Slik kunne vi forankre vår identitet i et operativt planverk, som ikke skal styre

– Vi har utviklet en teknologi som de tidligere generasjoner ikke hadde

prosjekter via forbud, angst og tilfeldigheter, men gjennom kulturhistorisk innsikt, kunnskap og forutsigbarhet. På denne måten ville vi vært spart for konfliktfylte, kostbare og uproduktive planprosesser.

Identitet. Omgivelsene er den mest standhaftige og klarttalende hukommelsen. De forteller hvordan vi tar vare på det våre forfedre har overlevd av holdninger, kunnskap og tradisjoner. De dokumenterer samtidig hvor vi kommer fra, hvem vi er og hva vi bryr oss om. Hvis viktige deler av steds karakteristika fjernes eller ødelegges, oppstår forvirring og forvitring, og menneskenes forhold til byer og steder svekkes: en tilstand som kalles fremmedgjøring.

Forutsetningen for å gjøre noe med det visuelle miljøet er at det gis informasjon, at folk lærer seg å se sammenheng mellom detaljer, de større elementer og bylandskapet overordnede karakter – noe som paradoksalt nok ikke er noen selvfølge for dem som bor på stedet, og ofte sløves av hverdagslige omgivelser, og ofte opplever dem som trivielle og ikke som eksotiske og enestående.

Og siden selve overgangen mellom land og vann oppleves som så attraktiv, av nær sagt alle,

Alkohol – et nødvendig onde?

RUS

Sunnmørsposten har den siste tiden hatt fokus på bruk av rusmidler og de konsekvensene dette har for samfunnet, på arbeidsplassene og i trafikken. Og det oppfordres bl.a. til å kjøre forsiktig så en kan redusere alle de ulykkelige dødsfallene. Prisverdig av Sunnmørsposten å sette fokus på dette. Og debatten om disse forhold er ikke ukjent. Gjennom år har det

vært erfart at bruk av rusmidler fører til ubotelige skader – på arbeidsplassene – i trafikken – på sjøen og ikke minst i hjemmene med vold, ufred og umulige forhold for barn å vokse opp i.

Og advarslene fra politi og andre som har innsyn i disse sakene har vært mange. Likevel er det få som ser på årsakene til de triste tilstandene som bruk og misbruk av rusmidler fører til.

Jeg tar vel ikke mye feil når jeg

sier at alkoholbruk og misbruk er en av hovedårsakene til alle ulykkene, vold og uhygge. Og hva er så politikernes svar på alt dette? Jo, det er bedre og bedre tilgang på alkohol som ser ut til å være deres løsning. Åpne for flere salgsdager på polet. Større frihet til å produsere alkohol. Og i Ålesund som så mange andre steder har flertallet i Ålesund bystyre et klart budskap. Bort med alle restriksjoner, tillatelse til flere skjenkesteder, friere omsetning.

– Omgivelsene er den mest standhaftige og klarttalende hukommelsen

ERLING OKKENHAUG

– fra konflikt til besinnelse

BY: Det viktig at de planlagte og raske forandringene i byene og landskapene blir grundig vurdert i mange perspektiver, skriver artikkelforfatter. FOTO: STAALE WATTØ

blir dette bokstavelig talt et konfliktområde hvor ett aspekt er vern av omgivelsene slik de er – og det andre er tilgjengelighet, adgang og bruk.

Generasjon. Det viktig at de planlagte og raske forandringene i byene og landskapene blir grundig vurdert i mange perspektiver. Det er et paradoks at kystlandskapet – og ikke minst våre kystbyer – nettopp er resultat av tidligere generasjoners byggevirkosomhet og tiltakslyst. Vår generasjon er også avhengig av å utnytte naturen og påvirke landskapet. Men la dette bli fundamentert på eksisterende kvaliteter og omtanke. Vi har utviklet en teknologi som de tidligere generasjoner ikke hadde. Inngrepene og endringene i kystlandskapet og dets bymiljøer skjer derfor i mye større omfang og i raskere tempo enn noen gang, og med irreversible konsekvenser uten sammenligning i historien. Vi må erkjenne denne sårbarheten og bør nå bruke kreftene på å besinne oss: Hva trenger og tåler Ålesund?

Stort press. Et lokale selvstyre står historisk sterkt i Norge, og det skal mye til for å gripe inn i dette. Men i det lokale selvstyret ligger også friheten til å ødelegge en kommune og viktige kulturelle minnesmerker av nasjonal og global kvalitet. Spesielt er det viktig å innse at en tilfeldig bystyreperiode på 4 år kan snu opp ned på titalls generasjoner av forsiktig og følsom utvikling og utbygging. Kystmiljøene nå ute «i hardt vær», med

god hjelp av mange aktører: utålmodige utbyggere, eienomsbesittere, administrasjon og politikere, besøksnæring og skarpskodde, historieløse jurister.

For å hindre at Ålesund transformeres til et «hvorsomhelst» trengs det nå et krafttak. Man må etablere ukonvensjonelle samarbeidslinjer for å opprettholde (og i noen tilfeller også bringe tilbake) noe av det som er erkjent som Ålesunds ekstremkvaliteter. Et slikt samarbeid må være karakterisert ved overlapping mellom miljø, kultur og besøksnæring, og med vektlegging på bevaring av natur og høflig tilpassing av det estetiske bygningsmiljø. Det trengs også en kraftig opprustning av forståelsen for byenes og kystlandskapets verdier, både blant kystens egen befolkning, de besøkende, politikere, administrasjon og forskere.

Nasjonal interesse. Ingen generasjon lever i et vakuum, og verdiene til de tidligere kystboerne, særlig innen estetikk og naturtilpassing av alle byggverk og installasjoner, er vel verdt å ta vare på. Vår generasjon har i tillegg ingen rett til å berøve våre barn det beste ved tidligere generasjoners verdier og holdninger – det tyder på en kraftig «generasjonsarroganse». Kystlandskapet og våre kystbyer er Norges felleseiendom og et testamente på vårt historiske og sterke forhold til havet. Det er en del av den globale kultur- og naturarv.

– Vedtakene deres er i alle fall ikke til byens og folkets beste

Kort sagt bedre tilgang over alt, noe de også har fått igjennom. Og dette tror de kanskje vil redusere antall ulykker og uheldige konsekvenser? Vedtakene deres er i alle fall ikke til byens og folkets beste.

Reklame. Hva er det de som vokser opp lærer om alkohol. Over alt reklameres det for vin og øl som de beste alternativene. De lærer at alkohol hører til, ikke bare på restauranter, kafeer

og de utenkeligste steder der det ikke har vært servert alkohol tidligere. Alkohol hører med over alt. Skam på dem som ikke serverer alkohol. Da er det tid for latterliggjøring.

Et av våre største samfunnsproblemer behandles av et flertall av politikerne på en lettvin og tankeløs måte. De ser ikke ut til å bry seg i det hele tatt om hva dette koster, menneskelig og økonomisk.

Det må da vel gå an å forstå at

økt tilgang gir økt antall skadevirkninger?

Det er viktig med ettervern og hjelp til de ulykkelige, avhengige, og hjelp til de som er skadet for livet. Men det viktigste ser det ikke ut til at flertallet av politikerne har forstått. Det er vel snart på tide at fokus blir satt på tilgjengeligheten. Da er det vel en mulighet for i alle fall å redusere de uheldige virkningene av alkoholbruk/misbruk? Men det vil ikke politikerne. Deres budskap

er at vi skal leve med dette og isteden bruke milliarder på reparasjoner av skadevirkningene.

Hvorfor ser vi aldri et avisinnlegg som forsvarer frislepp av alkohol. Er de feige?

KJELL ARNE SLINNING
Ålesund